

# Medlemsbladet



Uppsala Senioruniversitet Årgång 39 Nr 2 Februari 2017



**Resor och studiebesök  
sid 8**

**Årsmöteshandlingar  
sid 10**



## Medlemsbladet

Medlemsinformation för Uppsala Senioruniversitet. Utkommer med fem nummer per år. Ansvarig utgivare: Britt-Louise Gunnarsson  
Redaktion: Karin Carlsson, Sig-Britt Edéll (layout), Inger Hammer, Birgitta Johansson (ordförande), Anders Källström (layout), Bror-Erik Lundin, Agneta Sundelöf, Margareta Westin  
Foto: Inger Hammer där inget annat anges  
Tryckeri: Wikströms Tryckeri AB, Uppsala  
ISSN: 1651-0445

## Uppsala Senioruniversitet

Org nr 81 76 02-4969  
Ordförande: Britt-Louise Gunnarsson

## Sekretariat

Adress: Bergsbrunnagatan 1  
753 23 Uppsala  
Telefon: 018-24 35 01  
Öppettider: mån-fre kl. 10.00–12.00  
E-post: usu@usu.se  
Malin Åkerblom, ordf.  
018-32 07 34 (hem)

**USU:s årsavgift.** För att delta i USU:s aktiviteter måste Du ha betalat årsavgiften 250 kronor. Den betalas en gång per år helst under oktober–november och gäller följande kalenderår.

**Meddela adressändring.** Det är viktigt att sekretariatet har rätt adress till sina medlemmar så att informationen går fram. Glöm därför inte att ändra e-post, annan adress och telefonnummer under Mina sidor på vår webbplats eller meddela expeditionen.

[www.usu.se](http://www.usu.se)



Uppsala  
Senioruniversitet

**Nästa nummer av  
tidningen  
kommer ut 9/5  
Manusstopp 27/3**



## Tack för mig efter fyra intressanta år!

Så är det snart dags för ett nytt årsmöte i Uppsala Senioruniversitet. Verksamhetsberättelsen för 2016 finns med i det här numret av Medlemsbladet och där kan ni läsa om vår växande och fantastiska verksamhet. Senioruniversitetet hade i slutet av året 3 825 medlemmar, vilket betyder en tioprocentig ökning från förra året. För den som funderar på könsfördelningen kan jag berätta att 67 procent av medlemmarna är kvinnor och 33 procent män.

Årsmötet äger rum den 10 mars, och efter årsmötesförhandlingarna blir det som vanligt ett föredrag. I år är det Uppsala Stadsteaters nya chef Petra Bylander som gästar oss och talar på temat "Teater är liv!".

Vid årsmötet kommer jag också att lämna över ordförandeklubban. Jag har varit ordförande i styrelsen i fyra intressanta år. Det har varit spännande att verka i en så stor och välfungerande organisation som Senioruniversitetet är. Ett stort och varmt tack till alla ideellt arbetande funktionärer! Era insatser är en förutsättning för att verksamheten ska fungera. Jag vill också tacka alla er medlemmar för det intresse, stöd och engagemang ni visar för Senioruniversitetet. Det här blir min tjugonde ledare i Medlemsbladet, så slutligen vill jag tacka mina läsare.

Britt-Louise Gunnarsson  
ordförande

## Rapporter – köp eller ladda ner!

På [www.usu.se](http://www.usu.se) kan du ladda ner eller köpa (100 kr) ett antal rapporter från Uppsala Senioruniversitet. Till de senaste hör:

*Nr 19, Fokus på Mellanöstern*

*Nr 20, Jorden vi ärvde – vad gör vi med den?*

## Tisdagsföreläsningar

Föreläsningssalarna är Grönwallsalen Akademiska sjukhuset, ingång 70. Föreläsningstiden är 13.15 till cirka 14.30. Tisdagsföreläsningarna är fritt tillgängliga för de medlemmar som har betalt årsavgiften.

Tisdagsföreläsningarna filmas så att Senioruniversitetets medlemmar kan titta på dem på [www.usu.se](http://www.usu.se) under två veckor efter respektive föreläsningstillfälle.

7 mars

Gunnar Ingelman

*Fotvandring i fysikaliska rum – partikelfysik på CERN och i Big Bang*

Gästvärd: Bo Höistad

Grönwallsalen

4 april

Klas-Göran Karlsson

*Ryska revolutionen efter hundra år*

Gästvärd: Ingrid Åberg

Grönwallsalen

21 mars

Solveig Jülich

*Mänskliga marsvin: Medicinska experiment och forskningsetikens framväxt*

Gästvärd: Maths Isacson

Grönwallsalen

2 maj

Therese Nilsson

*Blir vi sjuka av inkomstskillnader?*

Gästvärd: Jan Fagius

Grönwallsalen

## Seniorer – en nyfiken teaterpublik

Den nya chefen för Uppsala Stadsteater, Petra Brylander, är intresserad av att skapa kontakt med sin publik. Efter att ha träffat en rad olika föreningar i Uppsala kommer nu turen till Uppsala Senioruniversitet. Hos oss ska hon hålla ett föredrag med rubriken "Teater är liv!" i samband med årsmötet i Missionskyrkan den 10 mars klockan 13.00.

En nyfiken och samhällsintresserad publik, som vill testa nytt. Det är så hon tänker sig den seniora Uppsala-publiken. Petra Brylander tillträdde sin chefspost för drygt ett halvår sedan och håller som bäst på att träffa sin kommande publik genom att beta av alla inbjudningar hon fått. När vi ses är hon på väg att möta gruppen 65+ på Träffpunkt Storgatan 11, och snart är det dags för medlemmarna i Uppsala Senioruniversitet att få höra hennes syn på teater i olika skeden av livet.

### Gällivare – Malmö – Uppsala

Petra Brylander, som är född i Gällivare, kommer närmast från Malmö Stadsteater, där hon under femton års tid varit skådespelare och chef. Hon har också varit skådespelare vid Helsingborgs stadsteater och Norrbottensteatern i Luleå.

Koppling till Uppsala? Nej inte sedan tidigare, men hon finner sig väl tillrätta i staden där så många inflyttade norrbottningar bor.

### Vill överraska

Repertoaren för våren 2017 är redan spikad och har till stora delar planerats av Petra Brylanders företrädare Linus Tunström. Repertoaren för hösten 2017 vill hon inte gärna tala om i detalj.



Petra Brylander ska ge sin syn på teater i olika skeden av livet.

– Att varudeklarerat pjäserna förtar nyfikenheten, säger hon.

Men det kan konstateras att det blir pjäser i nutid och dåtid, klassiska verk ur nya perspektiv, pjäser om kvinnofrågor, sexualitet och jämställdhet. Allt detta ligger Petra Brylander varmt om hjärtat.

– Historien berättar mycket om samtiden, säger hon.

Kanske blir det också en blandning av olika språk, dans och teater. Det tar hon med sig från Malmö där den flerspråkiga befolkningen var blandad och de konstnärliga institutionerna många. Pjäser för ungdomar och barn ska det förstås också bli.

Allt ska inte se likadant ut. Mer får vi inte veta. Vi får nöja oss med att bli överraskade.

Karin Carlsson

## Från sekretariatet

### Anmälningsskott igen!

All time high – 3 780 anmälningar till serier, cirklar och "övriga aktiviteter" kom in första dagen. Och detta trots att vi en period i starten hade krångel med systemen – vi har angelägna och tålmodiga medlemmar.

Från början hamnade 410 av anmälningarna på reservplats, men genom att byta till större lokaler för tre serier och dubbla fyra cirklar har hälften av reserverna fått plats. Elva dagar senare har vi fått in ytterligare 570 anmälningar.

Störningen första morgonen den 13 januari – som upplevdes av många men inte alla – berodde dels på att vår webbleverantör inte varit beredd på en sådan anstormning som det blev runt klockan 10, dels att datorerna där anmälningssystemet körs inte var

helsynkroniserade tidsmässigt. Webbleverantören har nu ökat datorkapaciteten, och klockorna som diffade på 4 sekunder är justerade. Dessa ting kommer att hårdbevakas nästa gång. Vi ska också anpassa våra instruktioner för anmälan efter vad vi nu vet.

I DAGSLÄGET HAR 91 procent av våra medlemmar anmält att de har e-postadress. I januari har vi gjort två massutskick till alla medlemmar med e-postadress, men drygt 100 kom tillbaka. Har du inte fått e-post från oss i januari bör du kontrollera på [www.usu.se](http://www.usu.se) på dina Mina sidor under Mina uppgifter att du har rätt och rättsskriven e-postadress.

Malin Åkerblom och Bertil Eriksson

### Professor i medicinhistoria föreläser om mänskliga marsvin

Solveig Jülich är professor i idé- och lärdoms historia vid Uppsala universitet. Hennes inriktning är kulturhistorisk medicinhistoria. Hon håller en tisdagsföreläsning om "mänskliga marsvin" den 21 mars.

Solveig Jülich har just flyttat in på översta våningen i det gamla rosa hus som en gång inrymde Fysikum. I bokhyllan hittar jag Se-tidningar från 1950-talet med fotografier av Lennart Nilsson. Han är ju annars känd för sina enastående bildstudier av foster. Solveig arbetar just nu med boken *Images of life and death: The Lennart Nilsson industry, ca 1940–2010*, en del av ett större projekt om mänsklig reproduktion från 1600-talet och framåt. Lennart Nilssons unika foton är ju gjorda på foster, något som tilläts i Sverige men var förbjudet i bland annat USA.



Solveig Jülich

#### Avhandling om röntgen

Solveigs huvudsakliga forskning gäller Uppsala universitets satsning på fördjupat samarbete inom medicin, farmaci, humaniora och samhällsvetenskap. Forskningsprojektet är tvärvetenskapligt och vill utveckla de humanistiska och samhällsvetenskapliga inslagen i utbildningen av alla professioner inom vården. Förhoppningsvis ska detta ge flera goda effekter, som att läkare och annan vårdpersonal ska kunna göra sig bättre förstådda hos patienterna, att humaniorans och statsvetenskapens status ska höjas, och ämnena breddas genom att man lär sig av varandra. Även undervisningskvaliteten inom de medicinska och farmakologiska fakulteterna kan vinna mycket på nya insikter som humaniora kan förmedla.

Solveig disputerade i Linköping 2004 med avhandlingen *Skuggor av sanning, Tidig svensk radiologi och visuell kultur*, som beskriver hur en ny visualiseringsteknik (röntgen) togs emot i samhället. Som vanligt

möttes en efterlängtat teknisk innovation av både entusiasm och skepsis, och många vansinniga visioner publicerades, men verkligheten kom i fatt.

Solveig sökte sig till Uppsala, som ligger i framkant bland svenska universitet inom hennes område, idé- och lärdoms historia med medicinsk inriktning. Hon är glad över att ha blivit utnämnd till professor här 2016.

#### Tidsandan präglar oss

Hon undervisar också studenter förstås, och hoppas kunna öva dem i kritiskt tänkande. Också ge insikten att vår moral, våra beslut och handlingar, hela vårt tänkande präglas av den tid och omgivning vi lever i. Som exempel

nämner hon experimenten som avvecklades på 1950-talet, där förståndshandikappade barn och vuxna i Vipeholm fick särskilt klabbig kola för att visa sambandet mellan socker och karies. Det medförde stort lidande för många, men varken patienter eller anhöriga blev tillfrågade. Riktlinjer om samtycke upprättades efter Nürnbergdomarna men ingen satte dem i samband med försöken.

Vad Solveig väljer att föreläsa om ur sitt intressanta jätteämne får vi se. Hon har föreläst på Senioruniversitetet tidigare och imponerades av "den mycket erfarna och kvalificerade publiken" och ser fram emot ett givande kunskapsutbyte med oss seniorer. Uppmuntrade av dessa ord ska vi nog dra i stora skaror till Grönwallsalen den 21 mars.

Text och foto: Maria Wold-Troell

*Tisdagsföreläsningen "Mänskliga marsvin: Medicinska experiment och forskningsetikens framväxt" hålls den 21 mars kl. 13.15 i Grönwallsalen på Akademiska sjukhuset.*

### Stipendiater 2017

Uppsala Senioruniversitet annonserade ut stipendier i Medlemsbladet nr 5 2016. När ansökningstiden var slut den 16 november hade fem ansökningar kommit in. För stipendierna har hittills gällt att de kan sökas av alla medlemmar och att de ska bidra till att täcka kostnader för studier och studieresor. Det är nu sista gången som den här typen av stipendier delas ut.

Årets stipendiater, som delar på 10 000 kronor, är Anita Berg och Marianne Steckó. Anita ska gå en kurs i

franska i Nice för att fördjupa tidigare studier i franska inom Senioruniversitetet. Hon har deltagit i resor till Orleans, Reims och Paris, och har flera terminer deltagit i franskcirklar. Marianne ska delta i en kurs i spanska i Madrid. Hon har deltagit i spanskcirklar under tre terminer och vill nu fördjupa sina kunskaper. Vi ser fram emot deras reseberättelser i Medlemsbladet så småningom.



### Blir vi sjuka av inkomstskillnader?

Den 2 maj blir det tisdagsföreläsning av Therese Nilsson som är docent och lektor vid Nationalekonomiska institutionen, Lunds universitet, och forskare vid Institutet för Näringslivsforskning. Hennes föreläsning heter "Blir vi sjuka av inkomstskillnader?".

Hypotesen om sjukdom av inkomstskillnader väcktes under 1980-talet. Man började studera frekvensen av läkarbesök för olika inkomstgrupper och jämförde med deras självskattade hälsa. Utifrån detta kunde man anta att det kan vara inkomsternas fördelning snarare än de faktiska inkomstnivåerna som spelar roll för ohälsan.

- Trenden är tydlig, åtminstone i västvärlden. Inkomsterna ökar och levnadsstandarderna förbättras, men samtidigt ökar skillnaderna mellan rika och fattiga. Och då uppstår frågan om de ökade klyftorna gör att vi mår sämre och i så fall hur, säger Therese Nilsson.

- När jag och mina forskarkolleger började intressera oss för problematiken tyckte vi oss finna att uppfattningen



Therese Nilsson

om den egna individuella inkomsten i förhållande till andras inkomster verkar påverka hur människor ser på sitt hälsotillstånd.

Objektiva iakttagelser, som till exempel fetma, blodtryck, diabetes med flera ohälsotillstånd kan dock inte med säkerhet sägas bero på inkomstfördelningen.

- Politiker som arbetar för bättre jämlikhet bör tänka på att det inte verkar vara en särskilt effektiv metod att minska inkomstjämligheten för att förbättra folkhälsan. Men jämlikheten kan givetvis förbättras genom andra politiska åtgärder som ökar marginalerna för de mest utsatta hushållen, säger Therese Nilsson.

Bror-Erik Lundin

*Therese Nilsson håller sin tisdagsföreläsning "Blir vi sjuka av inkomstskillnader?" den 2 maj kl. 13.15 i Grönwallsalen.*

### Glöm inte vårt våldsamma 1900-tal!

Klas-Göran Karlsson, professor i historia vid Lunds universitet, berättar i en tisdagsföreläsning den 4 april om den ryska revolutionen efter 100 år.

Klas-Göran Karlsson har forskat om bland annat etniska konflikter och regimers terror mot egna folk i Ryssland och Kaukasusområdet. Han har också skrivit det mesta av innehållet i Nationalencyklopedin i ämnet Östeuropas historia.

- Den ryska revolutionen 1917 och det kommunistiska maktövertagandet var inledningen till ett gigantiskt förtryck mot vissa befolkningsgrupper och hänsynslösa utrensningar, säger han.

- Jag är oroad över de pågående etniska konflikterna runt om i världen och inte minst det som jäser i flera av de gamla sovjetrepublikerna. Det ryska ledarskapet under president Putin har ju i flera sammanhang sagt att Ryssland måste skydda den rysktalande befolkningen i till exempel Ukraina och de baltiska staterna. Många av republikerna runt Kaspiska havet styrs av gammaldags diktatorer som själva utövar förtryck och förföljelser.

Klas-Göran Karlsson tycker det är viktigt att vi sprider kunskap om de förfärliga händelser som inträffat i spåren av revolutioner och av de krig som utspelats under 1900-talet. Spridningen av boken "... om detta må ni berätta ... En bok om Förintelsen i Europa 1933-1945" var ett utmärkt initiativ av regeringen under 1998. Fler sådana



Klas-Göran Karlsson

berättelser skulle bidra till ökad kunskap och till ytterligare eftertanke, menar Klas-Göran.

Bror-Erik Lundin

*Klas-Göran Karlsson håller sin tisdagsföreläsning "Ryska revolutionen efter hundra år" den 4 april kl. 13.15 i Grönwallsalen.*



Ingrid Åberg



# Torsdagssalonger ger mer smak

Text: Agneta Sundelöf



Elisabeth Selin Linde och Anna Ivarsdotter – i salongen om Ynke Hjalte.

”Det är nog formen som fascinerar mig mest. Hemmiljön, ljuset, vänskapen, överraskningarna, de eftertänksamma diskussionerna. Men nej, det är så klart innehållet som betyder mest, innehåll som inte får plats någon annanstans i vår verksamhet. Det som också behöver berättas, men inte kommer riktigt till sin rätt i en föreläsning.”

Det är för Torsdagssalongerna som Ingrid Åberg försöker hitta de rätta formuleringarna. Ingrid är själv historiskt väl hemmastadd i 1800-talets samhälle, och hon vill återuppliva en mötesform från den tidens kvinnoföreningar. Kvinnorna fann på att använda salongens sällskapsform för att kunna ventilera sin egen tids intresse för samhället och dess kulturyttringar. Det diskuterades, sjöngs, deklamerades, debatterades, och åts lite grann.

Här i Uppsala har vi ju en gammal tradition med salonger från Malla Silverstolpes dagar, så det är helt naturligt att de återuppståndna salongerna mottagits med stor förtjusning. Formen har nu prövats i Senioruniversitetet under några år, och nyss ägde den tionde salongen rum. Denna gång om en annan uppsaliensisk umgängesform – studentspexet.

## Teman som trycker på

Det går inte att finna ett gemensamt tema för samtliga salonger. Och det är inte heller meningen. Ingrid samlar ämnen efter det som dyker upp, det som efterfrågas, det som saknas, det som trycker på. Hittills har aftnarna handlat till exempel om religion, men inte för att lära oss vad det finns att välja på och hur de olika ser ut. När kvällens tema var Judendomen fick vi till exempel lyssna till hur tre olika människor närmat sig och upplevt sin egen religion. När Persien var det aktuella ämnet fick vi veta hur det kommer sig att Sverige har världens största samling översättningar av persisk medeltida litteratur och hur skönt det gungar i en sådan text när en äkta poet läser den. När Mallas egen Salong var på tapeten bidrog några av våra egna medlemmar med sång och musik, allt för att bilden av den tiden skulle bli så stämningsfull som möjligt.

Något av det mest minnesvärda lär ha varit när Gustaf III fick sig en skopa humoristiskt ovett i en opera skriven av Katarina den stora under pågående krig mellan det då svenska Finland och Ryssland. I hennes version kallades han *Ynke hjälte* och så hette också salongen. Leif Zern var däremot mycket positiv till Shakespeare i sin salongsberättelse. Han gav oss minst fyra exempel på hur författaren gett pjäsernas deras unika dramatiska karaktär.



Bo Pellnäs läste dikter under poesisalongen.

Ulf Danielsson berättade om kosmos skönhet och skörhet.



Foto: Birgitta Hedman

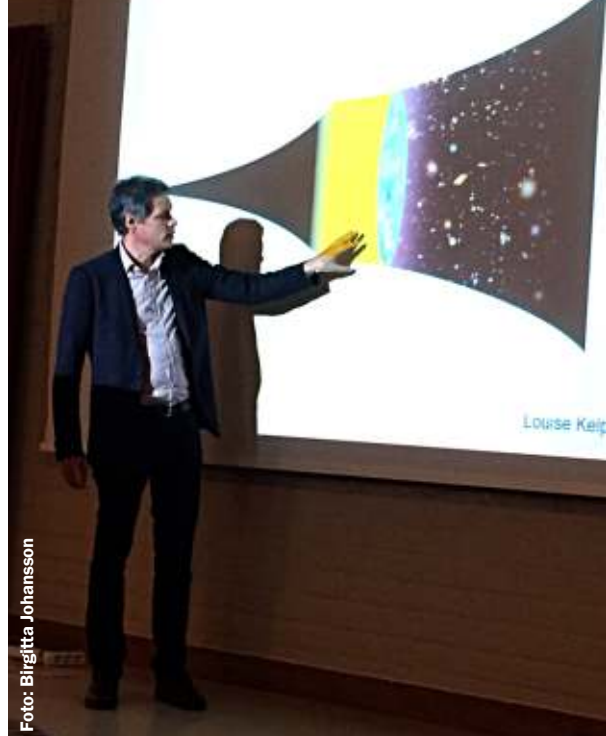


Foto: Birgitta Johansson

### Nya hakar att hänga kunskapen på

Kanske är det själva ordet – berättelse – som är hemligheten med Salongerna. Att forma sitt ärende ur nya vinklar, att självklart utgå från fakta men inte rygga för att stämningsskapande effekter alltid stärker upplevelsen, att ge berättelsen nya hakar att hänga kunskaperna på. För att inte tala om hur roligt det alltid är.

Båda de ansvariga damerna – Gunilla Öbrink och Ingrid Åberg – säger att de kommer ihåg en del speciella tillfällen med förtjusning. Gunilla Öbrink minns särskilt kvällen under poesisalongen, då publiken själv bidrog både med det läsbara materialet och med tolkningar efter uppläsningen. Sådant känns gott för en arrangör. Ingrid Åberg minns förstås alla, men kanske extra mycket kvällen när alla deltagare tillsammans räknade in det persiska nyåret *nouruz*: 10, 9, 8 ... Och kanske ännu mer när Ulf Danielsson beskrev Kosmos och Ingrid själv nästan såg dess skönhet och framför allt kände dess katastrofala skörhet.

Så här har salongerna hittills varit. Så låt oss gärna få mer framöver. Både form och innehåll passar alldeles utmärkt, och dessutom serverar Ingegerd Appelgren varje gång små delikatesser och tilltugg. Det känns som om också det är för själen.



Foto: Agneta Sundelöf

I salongen om Judendomen medverkade Katarina Hellgren-Dahl, Leif Zern och Ricki Neuman.



Carl-Göran Ekerwald medverkade i salongen om Persien ...



... liksom Shahryar Bakhshipour och Fati Saberi.

### Tisdag 28 februari

#### Utställningen Tutankhamun – graven och skatterna

Utställningen bjuder på en unik inblick i de arkeologiska lämningarna från det forntida Egypten. Följ med på en upptäcktsresa till skatterna från Tutankhamun och hans berömda grav, exakt som de var vid upptäckten av Howard Carter 1922. Upplev det magiska ögonblicket från upptäckten – precis som om du hade varit där själv. År 1332 f. Kr., vid nio års ålder, besteg Tutankhamun den egyptiska tronen. Hans far var den kätterske kung Akhenaton. Nya studier visar att den unge kungen led av flera allvarliga sjukdomar, men detta hindrade honom inte från att åstadkomma den mest betydelsefulla bedriften under sin regenttid: upphävandet av de genomgripande religiösa reformer som hade införts av hans far och som hade skapat oro i landet.

*Plats:* Magasin 9, Frihamnen, Stockholm

*Tider:* Avresa från S:t Eriks torg kl. 13.00, åter cirka kl. 18.00.

*Ansvariga:* Anki Mattisson och Mia Virving

*Första anmälningsdag:* 2 februari

*Pris:* 600 kr

### Torsdag 30 mars

#### Bakom kulisserna i operans värld – del två

Till Operahuset i Stockholm gjorde Senioruniversitetet för en tid sedan en uppskattad studieresa som vi kallade "Bakom kulisserna i operans värld". Nu följer vi upp det besöket med en resa till Operans verkstäder och förråd i Gäddviken i Nacka, där alla scenografier och all rekvisita skapas. Under den guidade turen där får vi bland annat se verkstäderna (snickeriet, måleriet, tapetseriet), kostymförrådet, rekvisitaförrådet och dekorlagret med en del rester av historiska kulisser. Eventuellt får vi också besöka den historiska kostymsamlingen (om arkivarien är där den dagen). Efter turen, som tar

cirka 1,5 timme, äter vi lunch på restaurang Milou som ligger i direkt anslutning till lokalerna vi besöker.  
*Tider:* Kl. 09.00 avresa från S:t Eriks torg. Kl. 11.00 guidad tur. Cirka kl. 13 lunch och därefter hemfärd. Åter i Uppsala cirka kl. 16.00.  
*Pris:* 400 kr inkl. lunch  
*Ansvariga:* Ingegerd Appelgren och Jeanette Backman  
*Första anmälningsdag:* 3 mars

### Fredag 21 april

#### Waldemarsudde "Folkskolan 175 år"

I utställningen visas en mängd konstskatter från förra sekelskiftets läseböcker, jultidningar och barnbiblioteket Saga – Sveriges största lässatsning någonsin. Samtidigt visas ett stort urval originalillustrationer av bland andra Carl Larsson, Jenny Nyström, Elsa Beskow, Otilia Adelborg och Einar Nerman. Museet visar även verk av prins Eugen kopplade till offentlig utsmyckning och skola.

*Tider:* Kl. 09.00 avfärd från S:t Eriks torg. Busskaffe vid framkomst.

Kl. 11.15 guidad visning av utställningen. Kl. 13.30 lunch på Blå Porten, kl. 15.00 hemfärd, åter i Uppsala kl. 16.30.

*Pris:* 550 kr

*Ansvariga:* Margareta Knutsson och Mia Virving

*Första anmälningsdag:* 21 mars

### Lördag 22 april

#### Satyagraha på Folkoperan

Tillsammans med Cirkus Cirkör ger Folkoperan Satyagraha, en opera i tre akter av Philip Glass. Operan berättar om den unge Mahatma Gandhis tid i Sydafrika. Den tid då han upptäckte Satyagraha, sanningens väg, det som skulle bli början på det vi kallar civilt motstånd. Den kritikerrosade föreställningen får nypremiär i april. Se vidare: <http://www.folkoperan.se/pascen/satyagraha>  
*Tider:* Avfärd från S:t Eriks torg kl. 16.00. Föreställning kl. 18.00. Åter i Uppsala cirka kl. 22.00.

*Pris:* 600 kr

*Ansvariga:* Elisabeth Sellin Linde och Margareta Knutson

*Första anmälningsdag:* 23 mars

### Lördag 13 maj

#### Drottning Lovisa Ulrikas bibliotek på Drottningholm och Drottningholmsteatern

Galleriet i biblioteket på Drottningholm har kallats "ett av Sveriges vackraste rum". Här samlade Lovisa Ulrika sin tids bildningselit. I anslutning till biblioteket lät hon inreda myntkabinett och naturaliekabinett för sin samling av växter, fjärilar, snäckor och mineralier. Hon tog även initiativ till uppförandet av den nya Drottningholmsteatern då den gamla brunnit ned. Fil. dr Göran Alm, tidigare chef för Bernadottebiblioteket, visar biblioteket med de båda kabinetten. Det blir även möjligt att bese slottet i övrigt. Efter lunch på Drottningholms slottscafé följer en visning av Drottningholmsteatern.  
*Tider:* Kl. 08.30 avfärd från S:t Eriks torg. Åter i Uppsala kl. 15.30.

*Pris:* 675 kr inkl. lunch

*Ansvariga:* Carola Hermelin och Jeanette Backman

*Första anmälningsdag:* 10 april förtur för deltagare i serien "Berömda bibliotek"; 24 april för övriga

### 15–18 maj

#### Konst och musik i Helsingfors

I ett Finland som firar 100 år som självständigt land från Ryssland njuter vi av stadens arkitektur, konst och musik. Följ med på en bildskön och tongivande resa i jubileumstid! Under hela året firas självständigheten med olika evenemang och tillställningar. Helsingforsoperan har alltsedan den invigdes hösten 1993 skaffat sig ett synnerligen gott rykte. Byggnaden är mycket finsk i sin arkitektur och salongen är elegant modern med utmärkt akustik. Under en stadsvandring bjuds vi på vackra byggnader och deras historia, och en dag ägnas helt åt guidade besök på några av de mest berömda av stadens



museer. I musikens värld hänger vi oss åt Finlands mest kända kompositör, Jean Sibelius, under en visuell konsert, och på operans huvudscen dansas tango från både Argentina och Finland. Företräde ges för deltagare i serien Finland 100 år.

*Pris:* 9 290 kr. I priset ingår flyg Stockholm–Helsingfors t/r, flygavgifter, transporter, visningar och entréer enligt program, tre nätter på fyrstjärnigt hotell, del i dubbelrum, tre frukostar, tre luncher, en middag, en konsertbiljet samt reseskatt.

*Ansvariga:* Anki Mattisson och Elisabeth Sellin Linde

*Första anmälningsdag:* 31 januari

*Sista anmälningsdag:* 10 februari

Hela programmet finns på

[www.usu.se](http://www.usu.se).

## 29 maj–1 juni

### Höga kusten

Världsarvet Höga kusten har blivit ett populärt resmål. Vi kommer att bo på Högakustehotellet med utsikt mot Högakustenbron. Första dagen besöker vi monumentet Ådalen 31 och Sandöbron. Andra dagen besöker vi Skuleberget och Skuleskogens nationalpark med dess naturum, Åbergs Mannaminne och kapellet i Barsta. Tredje dagen har vi Ulvöarna som mål med båtresa från Mjällomlandet. På vägen dit passerar vi Mjällom med traditioner inom skottillverkning och tunnbrödsbakning. Hela eftermiddagen ägnar vi åt

Ulvöarna, som brukar kallas Höga kustens pärla. Dag fyra, som är hemresedag, ägnas åt tunnbrödsbakning i Ullånger samt ett besök i Ullångers kyrka med dess 1200-talsskrin. Frukost och middag serveras på hotellet och lunchen består av lunchpaket från hotellet. Första dagens lunch medförs av deltagarna själva. Guide under resan är Roland Moberg.

*Tider:* Måndag 29 maj kl. 08.00

avfärd från S:t Eriks torg, hemkomst torsdag 1 juni cirka kl. 18.

*Pris:* 5 800 kr i dubbelrum

*Ansvariga:* Roland Moberg

(070 650 22 81) och Jeanette

Backman

*Första anmälningsdag:* 27 mars

*Sista anmälningsdag:* 7 april

Fullständigt program finns på

[www.usu.se](http://www.usu.se) och kan också rekvideras från kansliet.

## 12–16 juni

### Dalsland – ett Sverige i miniatyr

Guide: Bertil Rolfhamre, Dalslands folkhögskola, Färgelanda.

I vår svenska landskapsserie har tidigare ingått Gotland, Bohuslän, Värmland, Hälsingland och Södermanland. Nu har turen kommit till Dalsland. Första dagen reser vi genom Sverige till Dalslands folkhögskola i Färgelanda där vi ska bo. Andra dagen reser vi mot norska gränsen och vidare via Dals-Ed till Baldersnäs herrgård vid Laxsjön.

Efter lunch Halmens Hus i Bengtsfors och Steneby kyrka. Tredje dagen reser vi norrut till Bäckefors bruk och Dals Långed. Båttur med lunch på Dalslands kanal ner till den riksbekanta akvedukten i Håverud. Fjärde dagen går färden österut till Brålanda och en vacker träkyrka i Skållerud, och därifrån åker vi till Åmål för lunch och avslutar dagen med den natursköna "Brudfjällsvägen". Femte dagen hemfärd.

*Pris:* 5 700 kr i dubbelrum och 6 500 kr i enkelrum på Dalslands folkhögskola. I priset ingår bussresa, guidning, entréer, båtfärd, helpension (frukost, lunch och middag) samt förmiddagskaffe.

*Tider:* 12 juni kl. 09.00 avfärd från S:t Eriks torg. Åter i Uppsala 16 juni cirka kl. 17.

*Ansvariga:* Maj Aldskogius,

018-46 03 30, och Anki Mattisson

*Första anmälningsdag:* 8 maj

Fullständigt program finns på

[www.usu.se](http://www.usu.se) och kan också rekvideras från kansliet.

### Anmälan till resor

kan göras bara på telefon 018-24 35 01. *Första anmälningsdagen* kan du anmäla dig via telefonsvararen från och med kl. 07.00. Kansliet har telefontid vardagar kl. 10–12. Du kan anmäla högst fyra medlemmar med namn och medlemsnummer. Anmälan är bindande!

När efterfrågan är stor kan vi inte tillmötesgå alla, men alla anmälningar registreras med dag och klockslag för en rättvis turordning. Vi beklagar de gånger biljetterna inte räcker till. Om något inträffar som påverkar en resa meddelas deltagarna via telefon, e-post eller brev. Kolla också [www.usu.se](http://www.usu.se).

*Faktura kommer att skickas via e-post*, eller på begäran som brev faktura, cirka två veckor efter anmälan. Betala inte förrän du fått fakturan! OCR-nummer måste anges.

### Resegruppen

Ingegerd Appelgren	070 744 43 33
Jeanette Backman	070 381 98 02
Margareta Knutsson	073 627 27 02
Anki Mattisson	070 978 15 32
Elisabeth Sellin Linde	073 930 15 55
Mia Virving	070 968 76 36

## Torsdagssalong

### Finns det en framtid för den liberala demokratin?

Under lång tid har vi i västerlandet förutsatt att den västerländska liberalismen är och också blir den enda och allmänt accepterade framtidsvägen. Men nu, med hot från olika håll, finns anledning att på nytt ställa frågan om den liberala demokratin framtid.

Leif Lewin, professor emeritus i statsvetenskap, samtalar med Katarina Barrling Hermansson, fil.dr i statsvetenskap.

*Tid:* 4 maj kl. 19.00

*Plats:* Storgatan 11

*Avgift:* 125 kronor. Förfriskningar ingår.

*Anmälan till sekretariatet* tel. 018-24 35 01.

*Första anmälningsdag:* Onsdag den 5 april från kl. 07.00 (telefonsvarare).

*Ansvariga:* Ingrid Åberg, 070 302 39 27, och Gunilla Öbrink, 070 324 65 45.



# Verksamhetsberättelse för år 2016

Uppsala Senioruniversitet (USU) har under året fortsatt att växa. Antalet medlemmar 2016 var 3 825, vilket betyder en tioprocentig medlemsökning från föregående år. Tisdagsföreläsningar, serier, cirklar, resor och studiebesök har som tidigare varit mycket välbesökta. Samtliga tisdagsföreläsningar har filmats, och under hösten även en föreläsningsserie, med huvudsakligen gott resultat.

Senioruniversitetets internationella och nationella engagemang fick stort utrymme under våren. I slutet av april var Uppsala värd för ett projektmöte inom EU-projektet Educational Senior Network (EduSenNet) och ett efterföljande EFOS-möte. Ett drygt tjugotal delegater från olika europeiska senioruniversitet var med på projektmötet där lägesrapporter från de sju senioruniversitet som ingår i projektet diskuterades. I mitten av maj ägde sedan en nationell samverkanskonferens rum i Stockholm med deltagare från 18 svenska senioruniversitet. Uppsala var väl representerat vid konferensen och stod också för programmet under en av dagarna.

## Styrelse

Styrelsen var från och med årsmötet den 11 mars 2016:

Ordförande	Britt-Louise Gunnarsson
Vice ordförande	Per Olof Osterman
Sekreterare	Kerstin Thelander
Vice sekreterare	Lars Nilsson
Kassaförvaltare	Ingemar Åkeson
Vice kassaförvaltare	Claes Leijon
Ledamot	Ulla Myhrman
Suppleanter	Eva Willén Ingrid Åberg

Styrelsen har haft tio protokollförda sammanträden. Arbetsutskottet, bestående av ordföranden, sekreteraren och kassaförvaltaren, har under året beslutat i sju ärenden.

Styrelsen har också tillsatt flera temporära arbetsgrupper för specifika uppdrag. En grupp planerade och ansvarade för ett tema vid den nationella samverkanskonferensen i Stockholm, en annan grupp har stått för upplägg, underlag och texter som ska spegla Senioruniversitetets historik på webbplatsen. Andra grupper har inventerat möjligheter till tekniska förbättringar i föreläsningssalar och hörselhjälpmedel vid kulturreSOR och studiecirklar. Flera styrelsemedlemmar är också involverade i arbetet inom EduSenNet-projektet.

Auktoriserade revisorerna Malin Nyström och Tommy Helmerskog, båda vid revisionsbyrå Grant Thornton, har varit Senioruniversitetets revisorer med Maria Haraldsson som revisorssuppleant.

## Valberedning

Gudmar Lönnerholm (sammankallande), Per Jennische och Margareta Sund valdes vid årsmötet 2016.

## Årsmöte

Årsmötet hölls den 11 mars med ett hundratal deltagare.

Förra landshövdingen Ann-Cathrine Haglund presiderade som ordförande på årsmötet. Styrelsens bokslut fastställdes och styrelsen beviljades ansvarsfrihet. Sedvanliga val förrättades. Till föreningens ordförande för ett år omvaldes Britt-Louise Gunnarsson. Till ordinarie styrelseledamöter valdes Lars Nilsson (omval) och Claes Leijon (nyval), båda fram till 2018, samt Ingemar Åkeson, nyval/fyllnadsval fram till 2017. Till suppleanter fram till 2017 omvaldes Eva Willén och Ingrid Åberg.

I enlighet med styrelsens förslag beslutade årsmötet att medlemsavgiften för 2017 skulle vara oförändrad, 250 kr.

Avgående styrelsemedlemmarna Gunnar Ekman och Christian Sonnenstein avtackades. Årsmötets gäst var Mats Wahlberg, f.d. forskningschef vid Institutet för språk och folkminnen, som höll en föreläsning med titeln "Från påven till dagens byggbolag - aktörer på Uppsalas namngivningsarena". Därefter framträdde kören Goldsingers under ledning av Gina van Dam med ett vårligt sångprogram.

## Organisation

Drygt 80 funktionärer är engagerade i planering och administration av verksamheten. Samtliga arbetar ideellt. De är organiserade i nio arbetsgrupper med följande ordförande:

Tisdagsföreläsningar (Eva Willén), Studiecirklar och föreläsningsserier (Anita Hård af Segerstad), Resor och studiebesök (Elisabeth Sellin Linde till 30 juni, Anki Mattisson från 1 juli), Internationell verksamhet (Brittmari Ekholm), Rapportserien (Gunilla Öbrink), Sekretariatet (Malin Åkerblom), Webb-IT (Bertil Eriksson), AV-teknik (Lasse Sunnås) samt Redaktionen för Medlemsbladet (Birgitta Johansson). En aktuell förteckning med övriga medlemmar i arbetsgrupperna finns på webbplatsen [www.usu.se](http://www.usu.se).

## Vårkollegium och Höstsamråd

Arbetsgruppen för serier och cirklar, serie- och cirkelledare samt styrelsen samlas varje vår till ett kollegium. För ledare av cirklar är detta kollegium enligt avtal med Folkuniversitetet en obligatorisk årlig utbildningsaktivitet. I det möte som ägde rum den 4 mars 2016 deltog 48 personer. Mötets föredragshållare kom från hörselcentralen och informerade om såväl orsaker till hörselnedsättning hos äldre som om vilka hjälpmedel som finns att tillgå.

I Höstsamrådet, som hölls den 21 oktober, deltog 50 funktionärer. Temat var Samverkan. En lägesrapport från arbetet inom EduSenNet-projektet presenterades liksom erfarenheter av Senioruniversitetets deltagande i internationella och nationella nätverk. I den efterföljande diskussionen berördes frågor kring syftet med USU:s internationella och nationella engagemang och den förväntade nyttan för funktionärer och medlemmar.

## Externa kontakter

Samarbetet med Folkuniversitetet har varit fortsatt gott



och samlokaliseringen på Bergsbrunnagatan 1 är positiv. Varje år upprättas ett lokalt avtal mellan Folkuniversitetet (FU) och Uppsala Senioruniversitet. Under hösten har också arbetet påbörjats med att upprätta ett gemensamt grundavtal mellan Folkuniversitetet och senioruniversitetet i Sverige. USU:s ordförande Britt-Louise Gunnarsson ingår i den ordförandegrupp som ansvarar för det gemensamma grundavtalet, som kompletterar de lokalt upprättade avtalen.

Uppsala Senioruniversitet är medlem i Uppsala Pensionärsföreningars Samarbetsråd (UPS) och har två medlemmar i styrelsen: Brittmaria Ekholm och Rune Hedman. Representer från Senioruniversitetet deltog såväl i UPS årsmöte som i UPS höstmöte.

Uppsala Senioruniversitet har kontakter med övriga svenska senioruniversitet. En nationell samverkanskonferens ägde rum i Stockholm 13–15 maj 2016 med ett fyrtiotal deltagare från 18 svenska senior-/pensionärsuniversitet, därav åtta från Uppsala Senioruniversitet. Uppsala ansvarade också för programmet knutet till temat "Arrangemang tillgängliga för alla seniorer – hur åstadkommer vi det?"

Under konferensen samlades ordförandena till ett särskilt möte, och en ordförandegrupp med representanter för olika regioner bildades för att arbeta fram det gemensamma grundavtalet mellan Folkuniversitetet och senior-/pensionärsuniversitetet. Ordförandegruppen hade ett möte i Stockholm den 26 augusti och har därefter tagit fram ett förslag till grundavtal.

Uppsala Senioruniversitet är vidare medlem i två internationella organisationer, i AIUTA (L'Association Internationale des Universités du Troisième Age) och i EFOS (European Federation of Older Students at Universities). I båda organisationerna har Senioruniversitetet ledamöter i styrelsen. Karin Carlsson är ordinarie ledamot i AIUTA:s styrelse med Gunhild Hammarström som suppleant, och Björn Odin är ordinarie ledamot i EFOS styrelse med Brittmaria Ekholm som suppleant.

## **Sekretariatet**

Sekretariatet, som också utgör Senioruniversitetets expedition, håller den dagliga kontakten med medlemmarna via telefon, post och e-post, svarar på allehanda frågor och tar emot och registrerar medlemsanmälningar och inbetalningar till aktiviteter i det datorbaserade administrativa systemet. Sekretariatets funktionärer skickar biljetter och fakturor, sköter diariet, tar hand om inkommande fakturor och hjälper andra funktionärer och lärare med utskick och lokalbokningar. Flera har dessutom specialuppgifter. Några ingår i Arbetsgruppen för resor och studiebesök, deltar i planeringen av sådana arrangemang, och sköter huvuddelen av den administration som är förknippad med dessa. Andra ansvarar för att det datoriserade föreningsarkivet hålls aktuellt. Studieleddarna, som också är knutna till sekretariatet, sköter administrationen av föreläsningsserier och studiecirklar såsom schemaläggning,

lokalbokning, kontakt med lärare och serieansvariga, arvodeshantering och uppföljningar samt färdigställande av programbladet och uppdatering av programmet på webbplatsen.

De möjligheter som finns hos det administrativa systemet har tagits alltmer i bruk och vidareutvecklats, till exempel att skicka vissa fakturor per e-post. Av medlemmarna anger 91 procent att de har e-postadress. Under året har också fem års dokumentation från Senioruniversitetet selekterats och överförts till Folkrorelsearkivet. Där finns nu protokoll, handlingar om cirklar, föreläsningar, resor, och mycket annat från starten 1979 fram till och med 2012 tillgängligt för intresserade.

## **Tisdagsföreläsningar**

Under året har sexton tisdagsföreläsningar arrangerats, åtta på våren och lika många under hösten. Arbetsgruppen består av fem personer med kompetens som fördelar sig över breda ämnesområden som kultur, samhällsvetenskap och historia, medicin, naturvetenskap, miljöfrågor och ekonomi. Fyrtio procent av föreläsningarna har hamnat inom facket kultur, samhällsfrågor och historia och ungefär lika många har varit av naturvetenskapligt och medicinskt slag. Ämnesområden utöver detta har rört idéhistoria, språkvetenskap och veterinärmedicin. Totalt 3 840 personer har besökt föreläsningarna med ett något högre besöksantal under vårterminen än under hösten. I medeltal är antalet deltagare 240 stycken per föreläsning. Särskilt välbesökta föreläsningar med mer än 300 deltagare har rört populära ämnen inom politik, samhällsvetenskap och idéhistoria. Högsta antalet deltagare, 440 personer, hade Ola Larssons föredrag med kulturhistorisk inriktning. Deltagarfrekvensen under 2016 har varit i paritet med den som gällde för 2015. Alla tisdagsföreläsningar har filmats och erbjudits USU:s medlemmar i cirka fjorton dagar efter föreläsningstillfället, något som kan påverka besöksantalet vid själva föreläsningarna. Inspelningarna har fått goda vitsord och har besökts både av personer som inte varit närvarande på föreläsningarna och sådana som vill fördjupa sig ytterligare i det presenterade materialet. Deltagare på föreläsningarna kontrolleras genom skanning av medlemskort, en procedur som börjat bli rutin under året.

## **Föreläsningsserier**

Under året genomfördes 38 serier, 17 under våren och 21 under hösten, och antalet deltagare har varit närmare 5 500. Året har erbjudit serier som på olika sätt handlat om kulturfrågor såsom serierna i musik, konst, litteratur och film samt serien om Wien vid sekelskiftet 1900. Serier om händelseutvecklingen i olika delar av världen har under många år funnits med i Senioruniversitetets programutbud och i år var Latinamerika i fokus. Under året har det historiska perspektivet belysts i serien om svenskt 1600-tal och även i den serie som handlat om konspirationsteorier i mer modern tid. Flera serier under året har på olika sätt handlat om Uppsala: Uppsalas universitetsmuseer, Nobelpristagare med anknytning till Uppsala och staden Uppsalas framväxt. Dagsaktuella frågor har fokuserats i serierna om Parisavtalet, om



migrationen, om tillståndet i världen hösten 2016 liksom i den serie som knöt an till att det var 250 år sedan den svenska tryckfrihetsförordningen infördes.

Aktuell forskning och teoribildning har belysts i en serie om hjärnans utveckling och i en serie där unga forskare berättade om sina forskningsprojekt, och även i serien om latin som kulturbärande språk med uppsalalatinister som föreläsare. Det naturvetenskapliga ämnesområdet belystes i serien om planeten Tellus och i serien om vattnets betydelse ur ett globalt perspektiv. Inom det medicinska området handlade en serie om orsakerna till psykisk ohälsa och behandlingsframstegen inom området. Den biologiska evolutionen var temat för serier både under våren och under hösten.

### Studiecirklar

Under året genomfördes 133 studiecirklar, 69 under våren och 64 under hösten. Inom ämnesområdet religion, filosofi och historia fortsatte under året cirkelarna om världsreligioner liksom den om tro och vetande och cirkelarna med anknytning till kyrkokonst och kyrkohistoria. Ämnesområdet litteratur, konst och musik belysts under året i 22 cirklar, och här gavs möjligheter att delta i musik- och litteraturcirklar, skrivarestuga, akvarellmålning, teckning och sång. Inom det samhällsvetenskapliga ämnesområdet gavs under både våren och hösten en cirkel om EU och en om demokratin under antiken samt även cirklar om Estland. Inom det naturvetenskapliga och tekniska området genomfördes åtta cirklar under våren och fyra under hösten, och här gavs möjligheter att delta i cirklar såväl om fåglar och vatten som om giftmord och miljöfrågor. Inom det naturvetenskapliga området fortsatte också cirkelarna om universums gåtor.

Merparten av studiecirkelarna gällde moderna språk: engelska, franska, italienska, spanska och tyska. Cirklar i engelska har endast getts på avancerad nivå, men för övriga moderna språk har cirklar erbjudits från nybörjarnivå till avancerad nivå. Språkcirklar har även anordnats i grekiska, latin, ryska och under hösten dessutom i arabiska – den första cirkeln som erbjudits på kvällstid. Under både våren och hösten gavs också en cirkel om tysk film. Antalet deltagare i studiecirkelarna var under året närmare 1 800.

Jazzensemblen som startade under våren har fortsatt under hösten med möjlighet att musicera under Ulf Johansson Werres ledning för att utveckla instrumentala och vokala färdigheter.

### Torsdagssalonger

Torsdagssalongen startade som en del i Senioruniversitetets önskan att finna former för en socialt inriktad verksamhet. Salongerna anordnas kvällstid på Träffpunkt Storgatan 11. Efter framträdanden av skilda slag följer förfriskningar och tid för samtal. Under år 2016 gavs tre välbesökta torsdagssalonger. Årets första salong utformades som en poesiافتon, där deltagarna själva föreslagit dikter under temat flykt, längtan och drömmar. För introduktion och uppläsning svarade Lena Kåreland,

Anita Dahl och Bo Pellnäs. Senare under året besökte Ulf Danielsson salongen och talade över ämnet Kosmos skönhet och skörhet. Årets sista salong tillägnades Shakespeare med Leif Zern som berättare och uttolkare.

### Rapportserien

Under året har medlemmarna i Arbetsgruppen för rapportserien arbetat med rapport nr 20, "Jorden vi ärvt - vad gör vi med den? Mark-vatten-mat-miljö". Den baserar sig på en föreläsningsserie som gavs hösten 2015 med titeln Marken, maten, miljön. Rapporten presenterades vid Höstsamrådet i oktober och delades ut till alla funktionärer. Den har också funnits att köpa för medlemmarna.

Samtidigt har gruppen arbetat med en kommande rapport som ska täcka föreläsningsserien Den biologiska evolutionen - från Big Bang till människa. Serien går våren 2017 in på sin tredje termin och rapporten blir helt naturligt mer omfattande än tidigare rapporter. Planen är att rapporten ska presenteras vid Höstsamrådet 2017.

### Resor och studiebesök

Arbetsgruppen för resor och studiebesök har under året anordnat 25 längre eller kortare evenemang med cirka 650 deltagare. För de två utlandsresorna till Sicilien och Skottland anlätades professionella researrangörer. Vid teater- och musikresor ges introduktion i bussen. Två arrangemang dubblerades, andra hade många reserver på listan.

Två resor med övernattnin g inom Sverige har anordnats. Den första gick till Borås och Göteborg i mars och anslöt till serien Konst och kläder, den andra som gick av stapeln i juni var en resa till Sörmland med Maj Aldskogius som guide. Flera resor och studiebesök har haft rubriken Lär känna ditt Uppland. Under den rubriken ordnades besök till Skånelaholm, Härnevi och Härkeberga kyrkor, guide turer i och omkring Uppsala, flera Linnévandringar samt besök till Medicinhistoriska museet och Carolina. Tre utflykter har anslutit till en föreläsningsserie om opera, nämligen ett besök på Gustav III:s antikmuseum och Konstakademien, ett på Drottningholms slottsteater och Rokokomaskineriet samt ett till Kungliga Operan (Bakom kulisserna). Vidare har anordnats en resa till Engelsbergs bruk (ett av UNESCO:s världsarv) och en till Kungliga slottet i Stockholm.

Under året har flera konsert-, teater- och operabesök gjorts. En resa till Konserthuset i Stockholm och pianisten Lang Langs konsert gjordes i mars. Andra Stockholmsresor gällde Cosi fan tutte på Operan, Don Giovanni på Drottningholms slottsteater, Phantom of the Opera på Cirkus och Presidentskorna på Dramatens lilla scen. Föreställningen Les Misérables på Wermland Opera i Karlstad drog, trots cirka tolv timmars resa fram och tillbaka, 25 personer från Senioruniversitetet.

Några konstutställningar och museer har besökts: Waldemarsudde (Ljusets magi), Thielska galleriet (två tillfällen) och Sven-Harrys konstmuseum.



## Webbplatsen

Webbplatsen har under året fungerat väl med normalt underhåll av det textmässiga innehållet. Bland annat har en PowerPoint-mall tagits fram som kan användas vid presentationer. Den finns under Arkiv. Aktiviteter under fliken Program uppdateras kontinuerligt om det blir ändringar av tid, lokal, föreläsare etc. Filminspelningar av föreläsningar har lagts in under fliken Från arrangemangen.

## Bildarkivet

Bildarkivet har fått ett nytt album som en följd av det pågående arbetet med USU:s historik. Albumet är under uppbyggnad och innehåller en kort presentation av USU:s styrelseordförande sedan starten samt av hedersmedlemmar.

## IT

Det nya anmälnings- och bokningssystemet USUM överbelastades vid anmälningarna till vårens aktiviteter. Det resulterade i cirka 30 minuters avbrott för omstart innan anmälningar kunde komma igång igen. För att undvika att samma sak hände också vid höstens anmälningar utnyttjades en köhanteringstjänst som gjorde att belastningen på systemets datorer kunde kontrolleras för att undvika problem.

Höstens anmälningar gick störningsfritt och de synpunkter som kom in har föranlett regeländringar när det gäller avbokningar. Beslut har tagits att fortsätta att använda köhanteringssystemet tills vidare.

Utbildning av funktionärerna på sekretariatet har pågått under året med bland annat en kurs i Excel.

## AV-teknik

Arbetsgruppen för Audiovisuell teknik (AV-gruppen) har under året omfattat 14 personer. Målsättningen har varit att alla som ansvarar för tisdagsföreläsningarna och föreläsningsserierna, och i vissa fall även cirkelledare, ska få teknisk assistans med den AV-utrustning som används. AV-gruppen har under året servat 17 respektive 21 serier, 16 tisdagsföreläsningar samt ett antal cirklar.

I alla salar som USU använder för föreläsningsserier finns numera dataprojektorer och hörslinga och i vissa fall också en fast PC. Serieledarna och föreläsningsserieledarna har ansvarat för att ta reda på vilken AV-utrustning som de olika föreläsarna behöver, och AV-assistenterna för att den funnits på plats i god tid före föreläsningens start och att utrustningen fungerat på ett tillfredsställande sätt under hela föreläsningen. Föreläsningarna har under året utnyttjat lokaler i Slottsbiografen, Musicum, Grönwallsalen, biografen Spegeln samt i Missionskyrkan, vilket inneburit att AV-teknikerna måste behärska flera helt olika system. Målet har varit att föreläsningsserierna ska ha en ansvarig AV-tekniker och helst en reserv, men det har inte helt gått att genomföra eftersom antalet AV-tekniker varit begränsat.

Initiativ har även tagits för att säkerställa god hörbarhet i de salar som är utrustade med hörslinga, eftersom det kommit klagomål på att slingan inte alltid fungerat till

fredsställande. Dessa åtgärder har till största delen varit framgångsrika.

AV-gruppen har ansvarat för videofilmning av alla tisdagsföreläsningar och en föreläsningsserie samt uppladdning av filmerna till Internet, så att USU:s medlemmar kan spela upp dem via webbplatsen. Denna verksamhet visade sig vara mer tekniskt komplicerad än beräknat och har tagit mycket tid och inneburit hård belastning på de ansvariga teknikerna.

## Internationell verksamhet

AIUTA har haft två styrelsemöten med åtföljande konferens under 2016. Det första ägde rum i maj i Reims, Frankrike. Karin Carlsson och Gunhild Hammarström deltog i mötet, och vid konferensen som hade temat "History and Development of U3As throughout the World" höll Karin Carlsson ett föredrag om USU:s verksamhet. Ett tiotal av Senioruniversitetets medlemmar deltog på egen bekostnad i konferensen. Vid AIUTA:s andra styrelsemöte och konferens, som ägde rum i Osaka i Japan, var USU inte representerat.

Inom EFOS har arbetet med EU-projektet EduSenNet (Educational Senior Network) fortgått. Projektet är finansierat via EU:s program ERASMUS+. Det startade under 2015 och avslutas under 2017. Det syftar till att utforska olika metoder för informellt och formellt lärande för seniorer. Uppsala Senioruniversitet är en av sju seniororganisationer som deltar i projektet. En grupp inom USU driver det svenska delprojektet i samarbete med Internationella arbetsgruppen. Under året har en sammanställning gjorts av de enkäter som sändes ut hösten 2015 till personer som inte är medlemmar i USU. Dessutom har en ny enkätundersökning skickats ut och bearbetats. Denna sändes ut till 381 slumpvis utvalda USU-medlemmar under hösten och gällde bland annat medlemmarnas synpunkter på verksamheten och deras möjligheter att delta. 86 procent av de tillfrågade besvarade enkäten. Materialet är under bearbetning. Den pågående försöksverksamheten med filmning av föreläsningar är också knuten till EduSenNet-projektet liksom arbetet med att rekrytera nya medlemsgrupper.

EFOS har haft två projekt- och styrelsemöten under året. De första mötena, som ägde rum i Uppsala i slutet av april, samlade ett tjugotal deltagare från EFOS medlemsländer. I projektmötet den 28 april, då rapporter från de sju deltagande senioruniversiteterna framlades och diskuterades, deltog också 15 från Uppsala Senioruniversitet. Det andra EFOS-mötet ägde rum i Magdeburg, Tyskland, i november. Björn Odin och Brittmarie Ekholm deltog i mötet. Björn Odin har som vice ordförande i EFOS medverkat vid FN:s NGO Committee on Ageing i Wien den 26 september.

## Medlemsbladet

Medlemsbladet har under 2016 kommit ut med fem nummer. Upplagan per nummer har varierat mellan 3 800 och 4 200 exemplar. Programbladet har under 2016 fått ny utformning och börjat tryckas separat; det ligger som bilaga i nr 1 och nr 4 av Medlemsbladet.



Tidningen har haft ett aktuellt och varierat innehåll, med artiklar om kommande aktiviteter och berättelser från medlemmarnas egen horisont, bland annat reseberättelser. Så gott som allt material som publiceras i Medlemsbladet har sitt upphov i Uppsala Senioruniversitets verksamhet. Stående inslag har varit ledare, information från sekretariatet, årsmöteshandlingar, intervjuer med tisdagsföreläsare samt information om resor och studiebesök. Dessutom har en av Senioruniversitetets stipendiater publicerat sin rapport, och Skrivarstugan har bidragit med alster från sin studiecirkel. I nummer 3 fanns en bildkavalkad från året som gått. Bland övrigt innehåll kan nämnas artiklar och notiser om Senioruniversitetets internationella verksamhet.

Redaktionen har bestått av sju personer och har egen kompetens när det gäller layout. Wikströms Tryckeri AB har tryckt tidningen även under 2016.

### Ekonomi

Verksamheten omsatte 4 422 322 kr (4 071 475 kr år 2015), vilket är en ökning med 9 procent jämfört med föregående år. Medlemsavgifterna uppgick till 953 732 kr (831 944 kr), en ökning med 15 procent. Deltagaravgifterna för cirklar, föreläsningsserier och kulturarrangemang uppgick till 3 266 531 kr (3 032 504 kr), en ökning med 3 procent. Bidrag via FU samt från kommun och europeiskt samarbete uppgick till 202 059 kr (201 043 kr).

Kostnaderna uppgick till 4 856 775 kr (3 861 629 kr). Av dessa var de direkta kostnaderna (arvoden och sociala avgifter för cirkelledare och föreläsare, lokalhyror,

studiematerial) 3 340 881 kr (2 692 136 kr). De administrativa/föreningsgemensamma kostnaderna uppgick till 1 515 894 kr (1 169 492 kr). I detta belopp ingår kansliets kostnader, Medlemsbladet inklusive distribution, webbplats, tryckkostnader för rapportserien, mötesverksamhet med årsmöte, kollegium, samråd och arbetsgruppernas planeringsmöten, internationellt engagemang och medlemskap i AIUTA och EFOS samt medlemsavgift till UPS.

Balansomslutningen uppgår till 4 049 082 kr (3 819 392 kr). Det egna kapitalet är 1 853 750 kr (2 273 368 kr), vilket innebär en soliditet på 46 procent. Årets investeringar består i en utveckling av anmälningssystemet till att nu även hantera Internetanmälningar, viss AV-utrustning samt en kuverteringsmaskin.

Årets resultat efter finansiella intäkter är -419 619 kr (261 161 kr). Styrelsen föreslår att årets resultat överförs i ny räkning.

Samtliga siffror ovan är preliminära. Det fullständiga bokslutet med reviderad Resultat- och Balansräkning kommer att finnas tillgängligt vid årsmötet den 10 mars 2017 och kommer att läggas ut på Senioruniversitetets webbplats.

Styrelsen vill avslutningsvis tacka föreningsmedlemmarna för intresse, stöd och engagemang i verksamheten. Ett speciellt tack riktas till alla de ideellt arbetande funktionärerna, vilkas insatser är en förutsättning för att verksamheten ska fungera.

Uppsala i februari 2017

Britt-Louise Gunnarsson  
Lars Nilsson  
Ingemar Åkeson

Claes Leijon  
Per Olof Osterman  
Eva Willén

Ulla Myhrman  
Kerstin Thelander  
Ingrid Åberg

## Förslag till styrelse Uppsala Senioruniversitet 2017

Ordförande för ett år  
Ordinarie ledamöter för två år

Per Olof Osterman, nyval  
Kerstin Thelander, omval  
Ingemar Åkeson, omval  
Eva Åkerblom, nyval

Valda till 2018

Lars Nilsson  
Claes Leijon

Fyllnadsval till 2018  
Suppleanter för ett år

Britt-Louise Gunnarsson  
Ingrid Åberg, omval  
Eva Willén, omval

Revisorer

Malin Nyström, Grant Thornton, 018-658182  
Tommy Helmerskog, Grant Thornton, 018-658166

Valberedning under 2016 har varit:

Gudmar Lönnerholm, sammankallande, 018-30 10 77  
Per Jennische, 018-30 24 96  
Margareta Sund, 018-10 31 44



# Dagordning

**vid Uppsala Senioruniversitets årsmöte 2017**  
**fredagen den 10 mars kl 13.00**  
**i Kyrksalen, Missionskyrkan, S:t Olofsgatan 40**

Årsmötet öppnas av föreningens ordförande.

1. Fråga om årsmötets stadgeenliga utlysning.
2. Val av ordförande och sekreterare för mötet.
3. Val av två justeringspersoner för mötets protokoll.
4. Styrelsens verksamhetsberättelse med bokslut för det gångna verksamhetsåret.
5. Revisorernas berättelse för det gångna verksamhetsåret.
6. Fastställande av resultat och balansräkning.
7. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen.
8. Styrelsens information om verksamhetens inriktning och ekonomisk plan för innevarande verksamhetsår.
9. Val av ordförande för ett år.
10. Val av tre styrelseledamöter för två år samt två suppleanter för ett år, jämte eventuellt fyllnadsval.
11. Val av två revisorer och en revisorssuppleant.
12. Val av valberedning.
13. Fastställande av medlemsavgift för nästa verksamhetsår.
14. Ärenden som styrelsen hänvisat till årsmötets behandling, anmälda i kallelsen till årsmötet.
15. Motioner till årsmötet.
16. Mötet avslutas.



*Petra Brylander*

## Program vid årsmötet

Efter årsmötesförhandlingarna lyssnar vi till Petra Brylander som är chef för Uppsala stadsteater. Hon talar på temat "Teater är liv!" (se artikel på sidan 3). Därefter bjuder Uppsala Senioruniversitet på kaffe och tårta.



## Från skriVarstugan

### BEN HUR

En underbar bild från ett underbart ögonblick. Mormor har berättat om det många gånger. Mest av allt hur vansinnigt hon frös. Hon hade faktiskt ett förflutet i Hollywood. Inte långt och inte glamoröst, men i alla fall. I filmens fascinerande värld. I Hollywood.

Hennes pappa var ingenjör och kom att vara en av dem som introducerade Svenskt Kullager i USA. Mormors familj var faktiskt en kortare tid på besök hos honom i New York. Just då, i mitten av 20-talet, började filmindustrin känna av att publiken inte var enbart nöjd med de lite stela och monotona dramer man producerade. Det problemet löste man några år senare med den revolutionerande ljudfilmen. Men den var inte aktuell ännu. MGM kom då på att man kunde montera huvudkameran på kullager, så att man lätt kunde variera kameravinklarna. Det kunde åtminstone ge lite teknisk dramatik, så man kallade på svensk expertis.

Mormor, som då var tonåring, lyckades övertala sin far att ta henne med till västkusten. Det måste ha varit en fantastisk resa. Tvärs över hela kontinenten med den tidens långsamma tåg. Men det är en annan historia.

Mormor visste inte att den inspelning hon skulle få uppleva – därför att hennes far tillfälligt kom att ingå i filmteamet – utgick ifrån en av hennes älsklingsromaner. Lew Wallaces romantiska Ben Hur. När hon fått det klart för sig smög hon sig olovandes in i studion var inspelningsdag, och så småningom förstod hon att hon troligen var en av de få där, som verkligen hade läst boken i fråga. Men där utspelades alldeles tillräcklig dramatik ändå, så hon satt kvar i sin mörka hörna.

Diskussionerna handlade inte om att finna en trovärdighet i miljöskildringen, i dräkterna eller i replikföringen mellan de romerska soldaterna. Alls icke. Det handlade om att var och en av skådespelarna ville framhäva sig själv så mycket

som möjligt. Och vara sig själv så mycket som möjligt, så publiken kände igen en och kunde identifiera sig med rollen. Det låg många tårar och hysteriska utbrott bakom den kvinnliga huvudrollens blonda locktångsburriga 20-talsfrisyr och häftiga gräl bakom Ramon Novarros fönade lockar. Att tiden omkring Jesu födelse hade lite andra skönhetsideal var inte så noga!

Men det jag ville berätta var ju att mormor finns med på den här bilden. En av de kvinnliga statisterna var sjuk en dag och då drog man fram mormor ur hennes hörn och klädde upp henne till gästabudet. Stillbilden fångar gänget i en paus medan kameran söker en ny vinkel. Alla är sura, dels för att de får vänta, dels för att primadonnan just visat nya prov på sina divalater och vägrat att dricka vin ur bägare. Hon krävde glas på fot för att ytterligare samla stjärnglans kring sig själv.

I det ögonblicket kan mormor inte låta bli att röra på sig. Det är kallt och dragigt, och de senaste minuterna, när slavinnan bredvid henne fläktat ihärdigt men sina strutsfjädrar, har varit outhärdliga. Så mormor slår armarna om sin frusna kropp. Och regissören blir förtjust! "Behåll den posen! Den ser mycket egyptisk ut!"

Hela äventyret hade framför allt det positiva med sig att mormor blev djupt intresserad av historia. Så hennes doktorsavhandling kom naturligtvis att heta: "De symboliska hieroglyferna på egyptiska slavinnors guldbroderade pannband från 23 dynastin".

Agneta Sundelöf

*Texten ovan är fantasier kring ett reklamkort till en svartvit film (1926) om Ben Hurs öden under första århundradet e. Kr. Den 6 mars visar Uppsala Senioruniversitet en modernare version av filmen Ben Hur på Fyrisbiografen.*